

VITTEPRAETJE

mededelingen
voor en door de leden van
HERDEREWICH
oudheidkundige vereniging

VITTEPRAETJE

april 1997 - 1e jaargang
mededelingen nr 66
ISSN 1386-1484

nr 3

INHOUDSOPGAVE/AGENDA

MEDEDELINGEN nr 66

1000 JAAR GESCHIEDENIS VAN DORDRECHT
door VVV-gids mevr. K. Hurkmans

GEGEVENS OVER DE VOORJAARSEXCURSIE

RONDOM ONZE STADSRECHTEN
door J.H.D. van Kuik

HARDERWIJKE BOTTERRIJMPJES 7
door Geerling Petersen

ERNST BRINCK VERHAALT...(2) 9
door N.C.R. de Jong

GILDEN VAN GELRE (1200-1800) 10
kortverslag van de dia-lezing door Ing.Brand Beumer

BRAND!!!! 12
door H.W. Schiffmacher

STENEN SPREKEN 14
door N.C.R. de Jong

HARDERWIEKERS 16
door mevr R.Uittien-Jacobs

AGENDA:

10 april 1997 ledenbijeenkomst in zaal Plantagekerk, aanvang 20.00 uur dia-lezing:
'1000 jaar geschiedenis van Dordrecht' door VVV-gids mevr Kitty Hurkmans.

10 mei 1997 voorjaarsexcursie naar Dordrecht. Zie pagina 5.

juni - juli - augustus zomerstop.

9 september 1997 viering 25 jaar Herderewich. Zie volgende Vittepraetje !

mededelingen nr 66

vinden op 10 mei a.s.
Meer hierover op pagina 5.

1. Zittend aan de redactietafel...

... en bezig met de uitgave voor eind maart/begin april, terwijl het nu pas 1 februari is, praten we zo over de komende jaarvergadering en dan met name over de opvolging van bestuursleden. Wij vragen ons af of 'men' zich realiseert dat er, zoals nu, zeer dringend een vervanger voor de penningmeester moet komen. Wie van de bestuursleden gaat dit er anders weer even bij doen? Van de leden die voor deze functie benaderd zijn (en wie moet je benaderen?) reageren er erg veel met: "Ja, maar ik ben al ..." en dan noemen zij een leeftijd tussen de 65 en 80 jaar. Wij hadden toch, zomaar zittend aan de redactietafel, ergens gelezen dat ouderen steeds "jonger" en actiever worden? Zulke ouderen hebben we toch zeker ook in Harderwijk, uh Harderewich! Of moeten we straks onze oudheidkundige vereniging 'Historische vereniging' gaan noemen?

2. De agenda op pag.1 vraagt weer uw aandacht. 10 april de dia-lezing over Dordrecht door de Dordtse VVVgids mevr. Kitty Hurkmans als voorbereiding op de voorjaarsexcursie welke zal plaats-

3. Herderewich en de PR.

Wij gebruiken de afkorting PR (van Public Relations) omdat het tegenwoordig steeds meer normaal is om vooral Engelse uitdrukkingen te gebruiken. That's cool, man.

Dat Public Relations niet anders betekend dan 'gunstige publiciteit' en dan met name vanuit een bedrijf (vereniging) naar buiten, zullen de meesten van u wel weten. We staan daar echter niet meer zo bij stil. We worden er zelfs stil van. Van alle PR, waaronder alle reclame en mailing die we dagelijks te verwerken krijgen.

Toch is het noodzakelijk dat er een goede PR is, wil je als organisatie bekend worden, blijven en mee kunnen doen in de strijd om de gunst van en binding met de potentiële klant, in dit geval een nieuw lid. Het is u als lid van onze vereniging natuurlijk bekend dat er al jaren wordt gestreefd naar groei van het ledenbestand. Al jaren probeert het bestuur de leden aan te sporen om 'anderen' te betrekken bij de activiteiten van de vereniging in de hoop dat deze anderen, aspirant-leden zullen zijn. Tot nu toe hebben de inspanningen van het bestuur niet tot het beoogde resultaat geleid. Of toch wel? Ontevreden zijn is altijd nog iets anders dan een tegenvallend resultaat

boeken. Het aantal leden is in de afgelopen jaren nagenoeg gelijk gebleven en dat wil dus zeggen dat er toch leden zijn bijgekomen. U zult het echter met ons eens zijn dat de verhouding leden : aantal inwoners een karige score laat zien, ± 255 leden. Nog niet 1 % (0,73) van de inwoners van Harderwijk is lid van Herderewich. Het bestuur wil daarom nu al starten met een nieuwe impuls voor het komende seizoen. Hoe willen we proberen dit aan te pakken?

Doelstelling

Laten we voor u en voor onszelf de doelstelling van de vereniging, zoals verwoord in de statuten, nog eens bekijken:

1.2.a. -het bevorderen van de kennis der geschiedenis van Harderwijk en omgeving;

1.2.b.- het behouden van het karakter van Harderwijk en omgeving.

Welke mogelijkheden hebben we

Harderwijk wordt geschaard onder de steden met een grote historische erfenis. Dat dit zoveel mogelijk zichtbaar en beschreven. behouden moet blijven staat buiten kijf. Voor het behoud van onze historie zijn zelfs wetten in het leven geroepen en zijn er wereldwijd regels opgesteld. Ja, ook voor de historie van Harderwijk en Hierden.

Het is daarom van groot belang dat er op plaatselijk niveau instellingen zijn die, ieder op hun gebied maar steeds meer gezamenlijk, streven naar een zo

goed mogelijk behoud van deze historie.

Zo zijn er bijvoorbeeld de *cultureel-historische organisaties* zoals onze vereniging, maar ook onder de noemer *monumenten zorg en stadsrondleidingen* zijn er in de Gids voor Harderwijk, uitgegeven door de gemeente, verschillende instellingen beschreven. Ook het VVV en zakelijke instellingen, die de historie van hun stad en omgeving een warm hart toedragen moeten hier genoemd worden. Veel inwoners in vele historische plaatsen in den lande zijn vanwege hun interesse in historie en het warm hart dat zij hun geboorte-/woon-/werkomgeving toedragen lid geworden van een oudheidkundige vereniging en bent u lid geworden van Herderewich.

U onderschrijft met uw lidmaatschap de doelstelling van de vereniging en dat is van groot belang voor onze stad. Natuurlijk beleeft u als lid van Herderewich de historie van Harderwijk en Hierden sterker dan al die inwoners die (nog) geen lid zijn. Of bent u alleen maar lid voor de buitenwereld? Nee toch? U bent toch geïnteresseerd in de achtergronden van het heden. In historie. U weet toch dat u binnen onze vereniging zelf op onderzoek kunt uitgaan. Dit kan zelfs in uw eigen tempo en zonder lichamelijke inspanning. Wat te denken van archeologie, genealogie, cultuur-historie enz. Tijdens de lezingen zult u ongetwijfeld wel eens warmlopen voor een bepaald onder-

werp. Als u dan bent warmgelopen en dit aan het bestuur laat weten kan er tussen al deze warmlopers contact worden gelegd en een plan worden gemaakt. Goede contacten naar buiten zijn voor goed onderzoek onontbeerlijk. Het bestuur kan deze contacten voor u leggen. Bedenk dat u met uw onderzoek meewerkt aan het in stand houden van doelstelling nr 1: bevorderen van de kennis van de.....

Meedenken met de overheid

Een tweede en niet minder belangrijk aspect is streven naar het behoud van het historisch karakter van onze stad.

We leven tegenwoordig heel snel. De geschiedenis kan de veranderingen in het stadsbeeld nauwelijks bijbenen. Kunt u zich bijvoorbeeld voorstellen dat de zuidzijde van de stadsmuur, langs de Doelenstraat, aan het begin van deze eeuw werd bezongen als "die rustiek en zonovergoten groenstrook aan de Houtwal". Kunt u zich nog herinneren hoe het er in de jaren '50 en '60 uitzag? In de zeventiger jaren heet het dan Vitringasingel compleet met busstation en vele parkeerhavens. De drukst bereden straat aan de rand van de stad. Hoe lang is dit er dan nog? Gemeentelijke plannen ontwikkelen zich snel en zijn reeds klaar tot 2015, dit is maar 18 jaar verder! Er zal nog heel wat gegraven en verbouwd worden om vooral de economische groei te bevorderen, maar ook om het toerisme en het verkeersaanbod te kunnen verwerken. Dat is op zich natuurlijk een goede zaak. Bezoekers van onze

binnenstad komen daar echter niet alleen om blindelings hun portemonnee te legen. Zij komen daar naar toe omdat zij zich in onze historische stad prettig voelen. Een goed ingepast winkelaanbod en gezellige terrassen stralen rust en behaaglijkheid uit. Deze uitstraling wordt niet in de laatste plaats veroorzaakt door de (nog) zichtbare historie. Over het inpassen van deze historie in de plannen van de gemeente i.c. de projectontwikkelaars, met hun altijd *luxe* aanbiedingen, willen wij graag meedenken en waar noodzakelijk met een goed advies de juiste besluiten ondersteunen. Het mag niet meer voorkomen dat vernieuwingsdrang ten koste gaat van historische en/of monumentale infrastructuur. Onze visie is dat bescherming van het erfgoed *niet alleen een statuut mag zijn, maar daadwerkelijk moet leven in het doen en laten van onze vereniging.*

Leden

Willen we in de gemeentelijke beleidsplannen m.b.t. het bovenstaande, onze standpunten krachtig duidelijk kunnen maken, dan dienen we een grote achterban te vertegenwoordigen. En u kunt ons daarbij helpen. U kunt (eventueel met enige inspanning) één lid aanbrengen. "Ieder lid één nieuw lid" is de slogan voor 1997 zoals u weet. Een verdubbeling van het huidige bestand zou het gevolg zijn. Voorwaar een prachtig cadeau in ons jubileumjaar. We houden u op de hoogte via 'Vittepraetje'.

John van Heijst

1000 jaar geschiedenis van Dordrecht

Is de titel van de dia-
lezing op **donderdag
10 april 1997**. Tijdens
deze lezing zullen de
deelnemers aan de
voorjaarsexcursie
(maar natuurlijk ook
alle andere leden),

maximaal op de hoogte worden
gebracht van hetgeen zij te zien
(hadden kunnen) krijgen. Mevrouw
Kitty Hurkmans, gids van het VVV
Zuid-Holland Zuid te Dordrecht, zal
alle geheimen van de oudste stad van
Holland onthullen. Dat zij dit kan blijkt
uit het feit dat zij een eigen collectie
van 600 dia's heeft, waarvan zij er 400
regelmatig gebruikt tijdens haar cursus
over de geschiedenis van Dordt aan het
Da Vinci-college aldaar. Wij zijn zo
wel even onder de pannen op 10 april,
hetzij... zij laat een paar dia's thuis.

Zoals zij zegt, zal voor haar best
moeilijk kiezen zijn, maar zij zal er
voor ons zo'n 150 selecteren om een
beeld te geven van de Dordtse handel,
het Stapelrecht, de Statenver-
gaderingen en de Synodes.

Aan de hand van deze plaatjes neemt
zij ons mee naar de havens, de hofjes
en de kerken. Zij zal vertellen over
belangrijke restauraties (800 monu-
menten en 1200 particuliere woningen)
en over 'vergeten' straatjes. Ook de
archeologische opgravingen -de meeste
vondsten op 6½ mtr onder het
maaiveld nog onaangeroerd- de

bijzondere architectuur van de Dordtse
gevels en Dordt als stad van bekende
schilders zoals Cuyp, Maes, Van
Hoogstraten, enz. (schilderijen in het
Dordrechts Museum) komen aan bod.
Voorwaar een aanbod aan informatie
uit de Randstad waar eenvoudige
Veluwenaren als Herderewichers 'U'
tegen kunnen zeggen. Een lezing over
een boeiende maar -waarschijnlijk voor
velen van ons- onbekende stad.

Laat u verrassen op **donderdag 10
april a.s. in de zaal van de
Plantagekerk. Aanvang 20.00 uur.**
Ook dit keer zijn introducés/aspirant-
leden weer van harte
welkom.

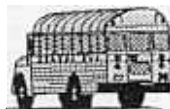
EXCURSIE

Zaterdag 10 mei a.s.

gaan we naar de oudste stad van
Holland, Dordrecht. Vertrek per bus
om **09.00 uur** precies vanaf de
Vondellaan, hoek Cremerstraat.

Om 10.00 uur aankomst en koffie in
hotel-restaurant Bellevue gevolgd door
het eerste deel van de stadswandeling
met bezoek aan de Grote Kerk. Om
13.00 uur gebruiken we de lunch in het
'Oude Stadhuis', waarna we nader met
ditzelfde stadhuis zullen kennismaken.
Hierna is er nog tijd over om door uzelf
in te vullen. Om 17.00 uur wordt de
terugreis aanvaard.

**Opgave voor deze excursie uitsluitend
door overmaken van f52,50 per
persoon op giro nr 3036192 o.v.v.
excursie Dordt, vóór 26 april.**
Inlichtingen: excursiecommissie tel
416828 of 421786

Rondom onze stadsrechten

door J.H.D. van Kulk

De Kroniek van Harderwijk, 1231-1931, begint met:

“1231 Juni 11. Otto, graaf van Gelre en Zutphen, geeft aan de stad Zutphensche rechten en vrijheden, benevens eene jaar- en weekmarkt”.

Hoewel deze tekst op zichzelf al een indicatie geeft wat graaf Otto II met het verlenen van de stadsrechten wilde bereiken is het interessant deze verlening in een groter verband te zien. De graven van Gelre beheersten door de ligging van hun bezittingen de rivieren de Rijn, de Waal en de IJssel en ook door het bezit van Roermond en Venlo, de Maas.

De opbrengst van de tollén aan deze rivieren vormden een zeer groot deel van de grafelijke inkomsten. De graven waren er dan ook doorlopend op uit om zoveel mogelijk deze handelsroutes te beheersen.

Dit bracht hen regelmatig in conflict met de hertogen van Brabant, die hetzelfde nastreefden.

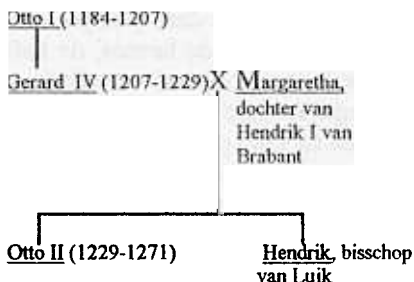
Graaf Otto I (1184-1207) - hij was de eerste die zich graaf van

Zutphen en Gelre noemde, was omstreeks 1200 in gevecht met zowel Holland als Brabant. Met Holland omdat hij een eigen kandidaat had voor de vacante zetel van bisschop van Utecht. Het belang van deze bisschopszetel was gelegen in het feit dat er regelmatig problemen waren betreffende de Veluwe, gelegen tussen het Oversticht en het Nedersticht. Graaf Otto bezat de Veluwe in leen van de hertog van Brabant en in zgn. achterleen van de bisschop van Utrecht. De bisschoppen hebben wel geprobeerd de verlening aan Brabant in te trekken, maar zijn daar nooit in geslaagd.

Met Brabant ging de strijd als altijd om de invloed in het rivierengebied. Zowel het gevecht met Holland als met Brabant liep slecht af, graaf Otto werd bij de Grebbeberg verslagen.

Jarenlang was de invloed van Brabant groot, tijdens de beginjaren van Otto II (1229-1271) heeft hertog Hendrik I van Brabant zelfs de voogdij over hem gevoerd. Dit was niet zo vreemd want Hendrik I was de grootvader van Otto II. De stamboom zag er als volgt uit:

Toen Otto II volwassen was, heeft hij zijn bezittingen verder uitgebreid met o.a. Groenlo en Renooi. Zijn grootste succes was het verkrijgen van het Rijk van Nijmegen, met de stad Nijmegen, in 1247. Tijdens zijn bewind werd het duidelijk dat de Zuiderzee bevaren kon worden door grotere scheepstypen. Wat uiteraard betekende dat de IJssel als handelsroute in belang toenam. Otto beseftte dat een en ander van betekenis was voor zijn inkomsten en zijn macht. Zijn grootvader, Otto I, had in 1190 stadrechten verleend aan Zutphen. Deze rechten verleende hij nu aan een aantal andere plaatsen t.w. Arnhem, Doesburg, Elburg en Harderwijk met als doel het doen ontstaan van handels- en nijverheidscentra. Het toestaan van jaar- en weekmarkten past duidelijk in dit beleid en met deze vaststelling zijn wij weer terug bij het begin van de kroniek 1231-1931.

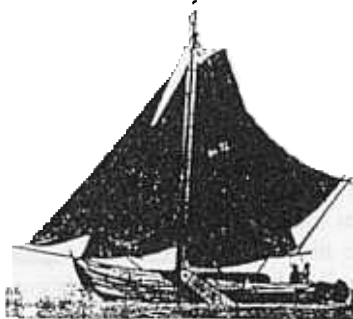

3 Herald. Mispelbl.
Oudste wapen van
Gelderland.

Sluitingsdatum inleveren copy voor
de volgende Vittepraetjes is
15 mei 1997
15 augustus 1997
15 oktober 1997

HARDERWIJKER BOTTERRIJMPJES

opgetekend door Geerling Petersen.

Toen ik jaren geleden van mijn tante, Beertje van Dam-Petersen, het botterrijmpje kreeg, dat mijn grootvader en waarschijnlijk ook mijn overgrootvader op het vooronder-deurtje van de botter HK 51 hadden staan, wekte dat zo mijn belangstelling, dat ik begonnen ben botterrijmpjes te verzamelen. Uit die verzameling wil ik nu de Harderwijker rijmpjes wat nader bekijken. Iemand, die ook veel verzameld heeft, en er ook over heeft gepubliceerd is de heer Tromp de Vries te Urk. Hij veronderstelt, dat de gewoonte om rijmpjes op de schuiten te plaatsen iets te maken heeft met de trots, die sommige schippers bezaten, naar aanleiding van het feit, dat ze lezen en schrijven konden, temidden van veel analfabeten onder collega's.

Ik denk, dat deze veronderstelling niet helemaal hard te maken is.

Immers, dat er in de 18e en begin 19e eeuw onder de vissers tamelijk veel analfabeten zouden voorkomen is misschien wel aannemelijk, maar de gewoonte om rijmpjes te zetten op het

gereedschap waarmee je je brood verdiende, komt ook voor onder de boeren, en dan voornamelijk onder de rijke boeren van Noord-Holland benoorden het Y. Deze mensen schreven rijmen op de achterkratten van hun wagens, die overigens ook vaak waren voorzien van al dan niet geveerd houtsnijwerk. En van deze boeren kan ik me niet goed indenken dat ze niet lezen en schrijven konden. Bovendien is het aantal botterrijmpjes dermate groot, dat de schrijvende en lezende schipper beslist niet als een uitzondering kan worden beschouwd. Dat sommige schippers hun rijmpjes ontleenden aan bekende dichters, zoals Cats en Vondel, wijst ook al niet op ongeletterdheid van deze schippers. Een voorbeeld van zo'n antiek botterrijmpje stond op de BU 2, die oorspronkelijk HK 64 nummerde. Of dit rijmpje ook al op de HK 64 stond is mij niet bekend. Hier volgt het:

*Vertrou op Vorst noch Vrint
In 't Menschdom is geen heijl
Sij draeijen als de wint
Houdt self een oog in 't Seijl.*
(Tagrijn 1993, nr.3)

Een andere mogelijke verklaring voor het ontstaan van o.a. botterrijmpjes, die de heer Tromp de Vries geeft, lijkt mij dan ook meer voor de hand liggend. De behoefte zich van anderen te onderscheiden zou de oorsprong zijn. Die behoefte bleek al in het verre verleden in het aanbrengen van huismerken, gevelstenen met afbeeldingen

en ook wel gevelstenen met korte spreuken. Bovendien kon men in zo'n spreuk of rijmpje iets van zichzelf kwijt. Hetzij om over de omstandigheden waarin men verkeerde - hetzij om over zijn plaats in en zijn visie op het leven en de maatschappij, zijn zegje te doen.

Als voorbeeld van dit laatste geef ik hier een rijmpje van schipper L. Kramer te Urk (gepubliceerd door Tromp de Vries in de "Visserijwereld", dec.1968, en in Tagrijn, lustrumnr 1974, blz 19):

*Dat ik nu schipper bin,
Dat had ik niet gedacht.
Het was mijn vrouw haar zin,
Die had het in haar macht.
Des daags gaf zij mij raad,
Des nachts riep zij mij wakker,
En hare rechte naam
Is Dirkje van Geert Bakker.*

In het huwelijksbootje van Kramer was kennelijk zijn vrouw schipper.
(wordt vervolgd)

Ernst Brinck verhaalt...(2)

door N.C.R. de Jong

Ernst Brinck, een Harderwijker geleerde en burgemeester, maakte in onze naburige landen wetenschappelijke reizen. In 46 bandjes, die zich bevinden in het Harderwijker gemeente-archief, beschrijft hij allerlei wetenswaardigheden en gebeurtenissen uit zijn tijd. Brinck overleed op 4 december 1649. Uit één van de deeltjes, die over vogels gaat, heb ik een aantal aantekeningen overgenomen.

Van de Falck

Anno 1645 Wesende de ionghe Prince van Orangien Wilhelmus (de latere stadhouder Willem II, n.c.r.) te Rhenen op de iacht met de Valcken, soo wierde een van sijne valcken, naerdat hij een Reijger afgeschoten hadde, ven een harden windt voorts gedreven, soo dat hij niet wederom terugkeerden konde, hoewel hem 2 paerde naegesonden wierden; is eijntlichen op onse hoffstede te Putten genant Norde, nedegedaelt op een boom, daar hij van den huissman met hagel geschoten

wierde en gequest, meenende dat het een uuijl was, doch wierde wederom genesen, ende werdende van den princen Valkenier gehaelt, soo is hij noch op 't Haerlemer Meijr met den Valckenier verdroncken, als de veerschuijte om sloeg dore storm. (opp het silveren bandtken om de beenen stonde "sijne Hoocheijt"; hebbende noch 2 bellen aen). ***

Voor weinig iahren is hierop Veluwen van een wiltschut geschoten een heel witte valck. Eener heeft mijn verhaelt dat hij verscheiden malen te Harderwijck langs de Zeestraent heeft sien vliegen heel witte valcken. ***

Anno 1613 heb ick te Pleijmouth gesien een schonen Valck, die gekomen was van Palma, een Canarisch Eijlandt, wesende bijcans swartachtich. ***

(wordt vervolgd)

GILDEN van GELRE (±1200-1800)

Kort verslag van de dia-lezing

door Ing. Brand J.M.Beumer op
donderdag 30 januari 1997.

Voor 48 toehoorders hield de heer Brand Beumer een interessante voordracht over de Gelderse Gilden. Schetste hij voor de pauze een beeld van het ontstaan en de omvang van het Gildewezen aan de hand van talrijke geprojecteerde overzichten; na de pauze vertoonde hij een reeks dia's met prachtig bewaarde Gilde-huizen in Vlaanderen, gildehuizen in Nederland en schitterende gebruiksvoorwerpen, die goed bewaard zijn gebleven.

Hij begon zijn verhaal met een etymologische uitleg van het woord 'Gilde'. Het is nauw verwant aan *geld*. Heeft het woord *geld* altijd te maken gehad met *betaling* of *schuld*. De oorspronkelijke betekenis is de bijdrage aan aan het gemeenschappelijk offer en de rituele maaltijd, waaruit die van de broederschap en die van de betaling zich ontwikkelden. Het woord *gilde* is vermoedelijk ontstaan uit het Germaanse *Gildia*, dat betekent 'bijdrage aan een gemeenschappelijk maal'. In algemene termen: 'Geld voor samen'. De betekenis van het middelnederduitse woord *gilde* omvat: betaling, feestmaal, broederschap. In het middelnederlands bestond reeds in 1135: *ghilde*, met ongeveer dezelfde betekenis. In de loop der eeuwen heeft het begrip *gilde* steeds de oorspronkelijke betekenis behouden, dus *geld*

voor samen of geld voor gemeenschappelijke zorg. Zo gingen de gilden dus ook te werk.

Soorten gilden

Er bestonden vele soorten gilden. Een kleine greep hieruit:

1. Godsdienstige gilden. Geestelijken belast met armenzorg, ziekenverpleging en begrafenissen.
2. Narrengilden. Feestvierders, bijv. vastenavond en kermisbezoekers.
3. Koopmansgilden. Handelaars, met het doel handelsvoorwaarden te verbeteren. Verdwenen bij opkomst van de Hanze.
4. Ambachtsgilden. Handwerkers van eenzelfde beroep, met het doel de beroepsactiviteit te regelen. Kwaliteitsbewaking.
5. Culturele gilden. Kunstenaars, die de kunst in al haar facetten wilden bevorderen.
6. Schuttersgilden. Kruisboog- of handboogschutters, die regelmatig oefenden en wedstrijden hielden.

De op deze avond behandelde gilden omvatten alleen de ambachtsgilden.

Te vergelijken met beroepsorganisaties, maar dan in de Middeleeuwen. Gelre behoorde geografisch tot de Nederlanden, evenals de rijkste gildesteden Antwerpen, Brussel en Gent, die in de Zuidelijke Nederlanden lagen. Handel en ambacht beïnvloeden elkaar nu eenmaal, dus doordat Gelre veel Hanzesteden had ontstonden er hier ook veel Gildesteden. Het aantal gilden verschilde nogal per stad. Vele gilden hebben zes eeuwen bestaan. Hun reglementen werden vastgelegd in de zgn. *Gildebrief*.

Het gildelid.

...doorliep drie stadia van voorbereiding: Leerling, Gezel en Meester. De leerling ging in leercontract bij de Meester, was intern, dus kreeg ook een opvoeding. Na een proef werd men Gezel en kreeg men een werkcontract. Vervolgens moest men de Meesterproef afleggen om het Gilde te winnen d.w.z. Gildemeester te worden. Dit was vaak een kostbare aangelegenheid. Ook moest men als Gildemeester aan hoog gestelde eisen voldoen, zoals wettig geboren en burger zijn. Het bedrijf moest o.a. voldoen aan een vastgestelde omvang, werktijden en lonen. De producten moesten voldoen aan strenge eisen voor kwaliteit, maat en gewicht en verkocht worden voor vastgestelde prijzen. Beschermende maatregelen tegen concurrentie dus.

Het gilde zelf was als een soort vereniging georganiseerd met een bestuur en leden. Het stadsbestuur hield meestal toezicht op de gilden. Het gildebestuur had als voornaamste taak het toezicht op de leden en dan met name op het navolgen van bovenstaande regels en het opleggen van boetes bij het niet navolgen ervan. Vele gilden hadden waardevolle bezittingen zoals: gildehuis of gildekamer, gildevaandels, gildebekers en gildekannen.

Ambachtsgilden...

...kunnen alleen ontstaan als er velen met hetzelfde ambacht bij elkaar wonen. De producten van deze ambachtsgilden moeten ook afgenomen kunnen worden, conclusie:

ambachtsgilden konden alleen ontstaan in dichtbevolkte gebieden., voornamelijk steden. In de nederkwartieren van Gelre, Arnhem, Zutphen en Nijmegen kwamen, circa 30 verschillende ambachtsgilden voor. Alle gilden van alle steden van deze nederkwartieren bij elkaar opgeteld geeft een totaal van 170 ambachtsgilden te zien. De meest voorkomende ambachtsgilden voorzagen in de eerste levensbehoeften, voedsel, kleding en onderdak. Voor voedsel komen we eigenlijk maar één gilde tegen, het Kramersgilde (11 stuks). Deze verkochten eenvoudige kruidenierswaren als zout, suiker, meel, boter, kaas e.d. Door de geringe welvaart in die tijd hadden een Slagersgilde en een Bakkersgilde geen recht van bestaan. Beesten houden, zelf slachten en zelf brood bakken, hoorde bij de dagelijkse bezigheden van het volk. Voor kleding zorgde het Wevers-(20), Kleermakers-(19) en Schoenmakersgilde(16). Voor onderdak het Timmerliedengilde(17) met zijdelings hierbij betrokken het Smedengilde(11) en het Schippersgilde(11).

Steden

In de Nederkwartieren van Gelre waren inmiddels 30 plaatsen met stadsrechten, de Steden.

20 hiervan waren groot genoeg om ambachtsgilden te kunnen hebben. In bovengenoemde Nederkwartieren van Gelre was de kwartierhoofdstad Nijmegen, de grootste met 26 gilden. Van de niet-hoofdsteden neemt

Harderwijk de tweede plaats in met 15 ambachtsgilden. Alle gildesteden waren Hanzesteden m.u.v. Culemborg dat lange tijd een onafhankelijke staat in de Nederlanden was. Harderwijk kende zoals gezegd 15 ambachtsgilden, dat waren (met beschermheilige):

1. Het Kramersgilde (St.Nicolaas)
2. Het Chirurgijngilde
3. Het Kleermakersgilde(St.Jacob)
4. Het Timmerliedengilde(St.Joseph)
* zie 12
5. Het Smedengilde(St.Eloy)
6. Het Weversgilde(St.Severus)*zie 13
7. Het Schoenmakersgilde
8. Het Schippersgilde(St.Olof) *zie 14
9. Het Vissersgilde
- 10.Het Voerliedengilde*zie 15
- 11.Het Goederendragersgilde
- 12.Het Mandenmakersgilde
ondergebracht bij 4
- 13.Het Linnenwevers en Wolwevers-
gilde ondergebracht bij 6
- 14.Het Bootschuiversgilde ondergebracht
bij 8
- 15.Het Schuivevoerdersgilde onderge-
bracht bij 10.

Ontwikkeling en einde

De meeste gilden zijn in de 12e eeuw ontstaan uit religieuze-sociale broederschappen. Voornamelijk in de steden. In 1231 ontstond het eerste ambachtsgilde te Utrecht. De bloeitijd van de ambachtsgilden lag ongeveer tussen de jaren 1350-1500. Aan het einde van de Middeleeuwen liep ook de macht van de steden op een einde. Dit is tevens het begin van het einde van de ambachtsgilden, in 1798 na de Franse Revolutie. AJN

BRAND!!!!

door Henk Schiffmacher

Op 29 maart 1932 wordt op het RK-gedeelte van de Algemene Begraafplaats begraven: mevrouw Anna Maria Heidottent, oud 85 jaar, overleden op 24 maart 1932 in Harderwijk. Zij was geboren in Dalen (Emmen) en woonde tot haar dood in het Pius-gesticht sinds 16 december 1922.

De begrafenis wordt geleid door pastoor Hoogstraaten. Tijdens de begrafenis breekt er brand uit aan de Tabaksweg in Hierden. Tussen de begraafplaats en de plaats van de brand is maar een korte afstand. De brand is tijdens de begrafenis goed te zien. De misdienaars, jong als zij zijn, hebben natuurlijk meer belangstelling voor de brand, dan voor de zaken waarvoor zij op het moment bezig zijn. Dit ontgaat pastoor Hoogstraaten niet en hij geeft hen toestemming om naar de brand te gaan. Toog en superplie (onder- en bovenkleed) worden uitgetrokken en de jongens springen over de sloot, die om de begraafplaats ligt. Zij hollen over de akkers naar de Tabaksweg waar de boerderij inmiddels in lichterlaaie staat. De jongens staan met hun neus vooraan naar de fik te kijken, terwijl omwonenden proberen te redden wat er te redden valt.

De volgende dag staat er in de krant...

OVERVELUWS DAGBLAD

30 Maart 1932

Hierden

Dinsdagmiddag om omstreeks 12 uur brak door onbekende oorzaak brand uit in de boerderij van Wynne Franken aan de Tabaksweg. Onmiddellijk

toegeschoten hulp slaagde er in het vee te redden, maar toen men pas begonnen was enig huisraad uit te dragen had het stroodak al vlam gevat,

waardoor aan blusschen niet te denken viel. Was de windrichting aanvankelijk het land in, tijdens de brand draaide hij en kwam een vonkenregen op de boerderij van Steven Dekker, die ook een prooi der vlammen werd. Ook hier kon het vee in veiligheid worden gebracht met veler hulp, intussen werden maatregelen genomen om de Hierdensche brandspuit te halen. Ze werd achter een motor gespannen doch er liep, zo men ons vertelde, een wiel af, zodat 't nogal sukkelen werd. Tot degenen die ijverig hulp bood bij het brandend huis van Dekker behoorde ook K.Kok, die een eind verder aan de Tabaksweg woont. Opeens kwam men hem waarschuwen dat ook de door hem bewoonde boerderij, eigendom van Dr. Esveld te Bussum, in lichterlaaie stond. Dat was dus de derde boerderij. De spuit was hier al in actie, doch kon niets uitrichten. Het was onmogelijk zelfs het vee te redden, zodat twee koeien en een paar kalveren verbrandden.

Bij zijn pogen om nog iets uit het brandende huis te halen raakten de kleren van Kok in brand, waardoor hij met vrij ernstige brandwonden aan het hoofd in het Piusgesticht moest worden verbonden. Het mag een wonder heten dat de tusschenliggende boerderijen niet werden aangetast. De bewoners daarvan hebben ook een angstig uur

doorgemaakt. De drie aangetaste boerderijen liggen geheel in puin. De brandweerspuut uit de stad zorgde voor de nablussing, vooral van de hooibergen. We vernemen dat huizen en inboedel van Franken en Dekker verzekerd waren, echter niet de inboedels van de kamerbewoners. Inboedel en vee van K.Kok waren niet verzekerd, wel het huis van Dr. Esveld.

Uit de krant van 6 April 1932

Er is een comité gevormd uit 20 ingezetenen om te trachten gelden in te zamelen teneinde de landbouwer K.Kok te helpen.

Uit de krant van 4 Mei 1932

Er worden 4 brandputten in Hierden gemaakt en er komt een motorspuut.

De toen 10-jarige Henk Schiffmacher was één van de misdienaars.

STENEN SPREKEN

door N.C.R. de Jong

De watertoren

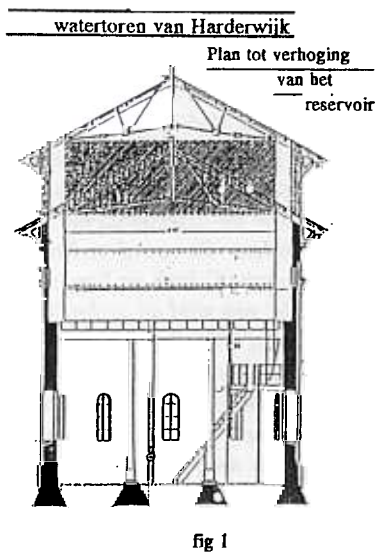
Op de Galgenberg, in de bossen ten zuidoosten van Harderwijk, staat de watertoren. Hij is gebouwd op een cirkelvormig grondplan en opgetrokken in baksteen. Het torenlichaam wordt rondom geleed door eenvoudige lisenen. De spaarvelden bezitten elk een thans dichtgezette rondboogopening met hardstenen lekdorpel. In één der spaarvelden bevindt zich op de begane grond een rondboogportaal met een deur. Boven de ingang is een natuurstenen plaquette aangebracht met de tekst "H.W.F. GEBOUWD 1895 D. DE LEEUW".

In de ochtend van 26 juni 1895 vond de feestelijke opening van de Harderwijksche Waterleiding plaats. De concessie was verleend aan de heer A.G. Mulié, die deze overdroeg aan de Raad van Administratie der Maatschappij tot Exploitatie van Waterleidingen in Nederland, gevestigd te Amsterdam.

De genodigden werden verwelkomd door de vertegenwoordigers van deze maatschappij, de heren mr. W. van der Vliet, Jhr C.J. den Tex en S.J.H. Gomperts, en mochten de machinerieën van het pompstation aan de Galgenberg bezichtigen. Hulde werd die dag gebracht aan de heer D. de Leeuw, ingenieur der maatschappij, die het ontwerp van de gehele waterleiding

van Harderwijk had gemaakt. De watertoren had eerste een tentdak (fig. 1) en was 12,25 m hoog.

In 1921 diende de N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Waterleidingen in Nederland bij de gemeente Harderwijk een verzoek in om het reservoir in de toren te mogen verhogen.

Dit bouwplan werd uitgevoerd door bouwmeester C.A. de Bruyn te Harderwijk. De toren werd nu 14,75 m hoog.

Twintig jaar later wordt de houten kap van het tentdak vernieuwd en vervangen door een mastiek plat dak (fig. 2). Op dezelfde dag dat de opening van de waterleiding in Harderwijk plaatsvond, werd op het Kerkplein een fontein in werking gesteld. De fontein was een schenking van de waterleiding-maatschappij.

De fontein spoot met een krachtige waterstraal op afwisselende hoogten, waarna het water in een sierlijk, met bloemen omzoomd gemetseld bassin terecht kwam.

Uit zuinigheidsoverwegingen spoot de fontein niet dagelijks, zelfs niet gedurende de zomermaanden, maar alleen bij feestelijke gelegenheden. Het bassin werd in 1921 overgebracht naar de Plantage, waar het als bloembak dienst ging doen.

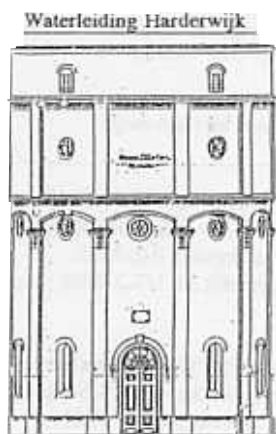

fig 2

De N.V. Harderwijker Waterleiding, die op 1 juli 1945 vijftig jaar bestond, droeg het bedrijf toen over aan de gemeente Harderwijk.

Vervolgens ging het gemeentelijke waterleidingbedrijf in 1962 over aan de n.v. Waterleiding Maatschappij Gelderland.

Ter gelegenheid van 100 jaar drinkwatervoorziening in Harderwijk,

schonk de n.v. Waterleidingmaatschappij Gelderland de bevolking van Harderwijk een fontein, genaamd:

"De Levensbron". Deze fontein, die op de rotonde Deventerweg-Nassaulaan-Wittenhagen staat, werd op 20 septemberr 1995 door wethouder C.H.Kooijman officieel in gebruik gesteld.

Per 1 januari 1997 is de n.v. Waterleidingmaatschappij Gelderland een samenwerkingsverband aangegaan met Waterleidingsmaatschappij Oostelijk Gelderland. Deze gezamenlijke holding heeft de naam Waterbedrijf Gelderland gekregen.

In het **VELUWS MUSEUM** is nog tot **maandag 14 april 1997** te zien de expositie '**DE SCHUTTERIJ VAN ZNOJMO**'. Znojmo, de Tsjechische stad waarmee Harderwijk sinds 1990 een stedenband heeft, bezit een van de oudste musea van Moravië. Het museum herbergt zo'n 30.000 voorwerpen uit de lange geschiedenis van Znojmo, waaronder prachtige stukken uit de 575-jarige geschiedenis van de schutterij. De schutterij beleefde zijn grootste bloei in de 16e eeuw. Uniek is dat het Veluws Museum zo'n 100 stukken uit de schutterij-collectie van het museum heeft kunnen lenen om in ons eigen museum te kunnen exposeren. De moeite waard om te gaan kijken! Openingstijden: ma t/m vr 10 - 17 uur. Zaterdag 13-16 uur

HARDERWIEKERS

door mevr. R. Uittien-Jacobs, lid van de werkgroep
genealogie

Wat is een Harderwieker?

Natuurlijk niet dat lekkere visje, een gerookte of gestoomde bokking, maar iemand die in Harderwijk geboren en getogen is. Hoeveel generaties moeten je voorouders in Harderwijk wonen wil je een echte "Harderwieker" zijn? Van sommige families weten we dat zij al generaties lang in Harderwijk wonen. In het Schilderskrantje stond onlangs nog dat de familie Foppen al vanaf ca 1600 in Harderwijk woont. Dat is ook het geval met de familie Petersen. Daar is ook een boek over verschenen, geschreven door Wouter Bruinink. Hij heeft ook een boek over de familie Bruinink op zijn naam staan. Over de familie Uijt de(n) Bosch is ook al een boek verschenen. Die woonden nog niet in Harderwijk ten tijde van de Volkstelling in 1830. Laten we eens kijken wie er toen wel in

Harderwijk woonden, maar er niet zijn geboren. Bijvoorbeeld de familie Kuijkhoven, of wel Kuikhoven. Iedereen in Harderwijk kent wel een persoon uit die familie. In de genoemde volkstelling, woonde in huis 675 Oosterwijk, Johannes Kuijkhoven met zijn moeder Frankje Aartsen in bij zijn grootouders Peter Aartsen en Grietje Franken. Zijn vader was militair en woonde waarschijnlijk in de kazerne.

Bij de volkstelling van 1947 kwam de naam Kuikhoven 29 maal voor nl:
Amersfoort 1, Amsterdam 2, Apeldoorn 3, Breda 1, Delft 1, 's-Gravenhage 9, Haarlem 1, Harderwijk 9, Leidschendam 1 en Voorschoten 1.

En Kuijkhoven 47 keer nl: Amsterdam 11, 's-Gravenhage 2, Groningen 3, Haarlem 23, Harderwijk 7 en Wassenaar 1.

Hieronder volgt een korte stamboom van de familie Kuijkhoven uit Harderwijk.

Wilhelmus KUIJKHOVEN, geb. Delft, ged (rooms katholiek) Delft 16-8- 1800, sergeant, overl Harderwijk 6-12-1848, zv **Johannes Kuijkhoven**, plateelschilder en Gertrudis Vastenhouw, tr. Harderwijk 7-2-1828 Frankje AARTSEN, geb./ged. (ned.herv) Harderwijk 31-1/7-2-1808, overl. Bergen op Zoom 16-6-1843.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Johannes, geb. Harderwijk 27-7-1828, waarschijnlijk jong overleden.
2. Grietjen, geb. Harderwijk 4-5-1830, overl. Harderwijk 28-5-1864, tr. Harderwijk 3-12-1862 Joseph STOUT, geb. Antwerpen ca. 1821, zv Barde Stout.

3. Geertruida Carolina, geb. Harderwijk 22-1-1833, volgt IIa.

4. Peter, geb. Gorinchem 22-3-1838, volgt IIb.

Het blijkt dat het gezin van Wilhelmus zowel in Gorinchem als Bergen op Zoom gewoond heeft. Zijn schoonouders overleden kort na elkaar eind 1847 en begin 1848. Waarschijnlijk zijn de kinderen in het weeshuis van de diaconie of bij familie grootgebracht. Peter was immers nog maar 10 jaar toen zijn vader overleed.

Wilhelmus (hij zal Willem genoemd zijn), was een kleinzoon van Martinus Kuijkhoven, overl. te Delft 16-12-1809, en Cornelia Bonenburg, begr. te Delft 5-12-1801, van vaders kant, en van moeders kant van Johannes Vastenhouw overl. te Overschie 26-8-1808 en Johanna Maria Aagent, overl. te Delft 8-12-1826.

IIa. **Geertruida Carolina KUIJKHOVEN** (dv I), geb. Harderwijk 22-1-1833,

Kinderen:

1. Willem Jan KUIKHOVEN, geb. Harderwijk 3-1-1858, volgt IIIa.

Wie de vader is van Willem Jan is niet bekend. Misschien is hij overleden voor ze konden trouwen, of een soldaat die naar de koloniën is gegaan en niet teruggekeerd. We zullen het nooit weten.

In elk geval is de naam "Kuijkhoven" bij de geboorteaangifte veranderd in "Kuikhoven".

IIb. **Peter KUIJKHOVEN** (zv I), geb. Gorinchem 22-3-1838, bakkersknecht (1864), metselaarsknecht (1870), overl. Harderwijk 30-5-1927, tr. Harderwijk 10-2-1864 Hendrika Jacoba MOULIN, geb. Hattem 18-4-1834, overl. Harderwijk 7-4-1897 (Vischmarkt), dv. Guillaume Bernard Moulin, bolletjesbakker, en Hendrina Johanna van Meekeren.

Bij de geboorte van sommige kinderen werd bij de vader vermeld dat hij zonder beroep of arbeider was. Waarschijnlijk zal hij alles aangepakt hebben wat hij maar aan werk kon krijgen.

Bij zijn huwelijk hoefde hij niets te betalen, omdat: "...zij beiden in behoeftige omstandigheden verkeerden". (In Harderwijk was dat zo bij veel bruidsparen). Aardig is dat twee zonen van hem dezelfde naam hebben. Hun eerste zoon werd ruim 6 jaar voor hun huwelijk geboren. Waarschijnlijk was Peter toen in militaire dienst voor z'n nummer. Men moest altijd toestemming hebben van de commandant om te trouwen en dat werd niet altijd gegeven.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Hendrikus Jacobus, geb. Harderwijk 29-10-1857, (erkend door beide ouders en geëcht bij hun huwelijk) volgt IIIb.
2. Willem Bernhard, geb. Harderwijk 3-10-1864, overl. Harderwijk 16-10-1864.
3. Willem Bernhard, geb. Harderwijk 8-11-1865, volgt IIIc.
4. Peetje, geb. Harderwijk 14-3-1868, overl. Harderwijk 28-7-1868.
5. Hendrikus Jacobus, geb. Harderwijk 12-5-1870, volgt IIId.
6. Hendrina Anna, geb. Harderwijk 19-6-1871, overl. Harderwijk 5-10-1871.
7. Mattheus, geb. Harderwijk 21-10-1872, overl. Harderwijk 26-11-1875.
8. Frans, geb. Harderwijk 15-9-1875

IIIa. **Willem Jan KUIKHOVEN** (zv IIa), geb. Harderwijk 3-1-1858, arbeider landbouwer (1895), overl. Harderwijk 15-4-1914, tr. Harderwijk 6-8-1890 Geritje VAN DER VELDE, geb. Harderwijk 29-1-1870, overl. Harderwijk 14-11-1923 (Academiestraat), dv. Bor van der Velde en Evertje van de Geest.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Geertruida Carolina, geb. Harderwijk 26-1-1892, overl. Harderwijk ca. 6-1-1937.
2. Bor, geb. Harderwijk 12-10-1895, overl. Harderwijk 24-10-1895.
3. Evertje, geb. Harderwijk 25-10-1897, overl.
4. Bor, geb. Harderwijk 23-05-1901, volgt IVa.

5. Willem Jan, geb. Harderwijk 30-1-1905, arbeider, overl. Harderwijk 9-3-1927.
6. Aartje, geb. Harderwijk ca. 12-10-1908.
7. Jannetje, geb. Harderwijk ca. 23-2-1912, tr. Harderwijk 9-9-1936 Peter Geurtsen.

Aartje en Jannetje werden na het overlijden van hun moeder in het burgerweeshuis opgenomen.

- IIIb. Hendrikus Jacobus KULJKHOVEN** (zv IIb), geb. Harderwijk 29-10-1857, militair, tr. Harderwijk 6-4-1892 Geertje POL, geb. Ermelo 5-1-1853, dv. Jan Pol en Jannetje van de Vijzel, zij was weduwe van Rijkert van den Brink.

Kind uit dit huwelijk:

1. Hendrika Jacoba, geb. Harderwijk 21-6-1892.
- Dit gezin vertrok 22-1-1935 naar Wassenaar.

- IIIc. Willem Bernhard KUIJKHOVEN** (zv IIb), geb. Harderwijk 8-11-1865, scheepstimmerman, overl. Haarlem 1-1-1951, tr. Harderwijk 21-8-1889 Hendrina Johanna Catharina HAMSTRA, geb. Harderwijk 10-12-1865, overl. Haarlem 11-11-1950, dv. Aart Hamstra en Petertje van Beek.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Peter, geb. Harderwijk 4-12-1889.
 2. Aart, geb. Harderwijk 26-4-1891.
 3. Hendrikus Jacobus, geb. Harderwijk 12-12-1893, overl. Harderwijk 13-12-1893.
 4. Petertje, geb. Harderwijk 31-8-1895, overl. Harderwijk (Tonsel) 4-4-1897.
 5. Hendrika Jacoba Petronella, geb. Harderwijk 9-5-1897.
- Mogelijk hebben deze mensen, die naar Haarlem zijn verhuisd, nog meer kinderen gekregen. Zij hadden in Haarlem een scheepswerf.

- IIId. Hendrikus Jacobus KUIJKHOVEN** (zv IIb), geb. Harderwijk 12-5-1870, scheepstimmerman, overl. Harderwijk 8-1-1929, tr. Harderwijk 3-3-1897 Berendje VAN DEN BRINK, geb. Harderwijk 21-5-1875, dv. Jan van den Brink en Jannetje van de Kamp.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Jannetje, geb. Harderwijk 14-4-1900, overl. Harderwijk 14-3-1901.
2. Hendrika Jacoba, geb. Harderwijk 15-6-1897, tr. Harderwijk 19-5-1918 G. VAN DEN BRINK.
3. Jan, geb. Harderwijk 20-3-1899, volgt IVb.
4. Peter, geb. Harderwijk 24-6-1901, loodgietersknecht, overl. Harderwijk 18-12-1917 (vermoedelijk tijdens een ongeval in een huis in aanbouw aan de Stationslaan).
5. Jannetje, geb. Ransdorp 21-10-1903, tr. Harderwijk 21-9-1927

Cornelis KEIZER.

6. Geertje, geb. Muiden 2-1905, overl. Harderwijk 14-8-1905.
7. Geertje, geb. Harderwijk 7-10-1907.
8. Willemkje, geb. Harderwijk 17-5-1909, tr. Harderwijk 9-5-1928
Antonie VAN BEEK.
9. Gerbregje, geb. Harderwijk ca. 29-5-1911, overl. Harderwijk
21-4-1912.
10. Gerbregje, geb. Harderwijk 21-11-1912.
Berendje is in de jaren '30 naar Rotterdam vertrokken. Misschien naar
een van haar kinderen?

- IVa **Bor KUIJKHOVEN** (zv IIIa), geb. Harderwijk 23-5-1901, tr.
Harderwijk 31-1-1923 Reintje VAN BIJSTEREN, geb. Harderwijk
25-5-1900, overl. Harderwijk 17-10-1954, dv Thijs van Bijsteren,
arbeider, en Petronella Besselsen.
Kinderen uit dit huwelijk:
1. Willem Jan, geb. Harderwijk 20-6-1923.
 2. Thijs, geb. Harderwijk 29-3-1926, tr. Harderwijk 14-11-1951
Jannetje VAN ARK.
 3. Gerrit, geb. Harderwijk 31-12-1927, volgt V.
 4. Peter, geb. Harderwijk 21-12-1931, tr. Harderwijk 12-6-1957
Marie J. JUFFER.
 5. Bor, geb. Harderwijk 17-8-1935, lossen van schepen, overl.
Wageningen 15-1-1965, tr. Harderwijk 21-5-1958 Annetje FOPPEN,
geb. Harderwijk 30-12-1936, verkoopster, dv Johannes Foppen en
Geertje Bunte.
 6. Reindert, geb. Harderwijk 27-4-1939.

- IVb **Jan KUIKHOVEN** (zv IIIb), geb. Harderwijk 20-3-1899, loodgieter,
tr.(1) ca.1922 Jacobje KAMPHORST, geb. Harderwijk 30-10-1898, overl.
Harderwijk 28-8-1928.
Kinderen uit dit huwelijk:
1. Hendrikus Jacobus, geb. Harderwijk 21-10-1922, overl. Harderwijk ca
7-10-1944.
 2. Jacobje, geb. Harderwijk 6-4-1924, tr. Harderwijk 28-1-1948
Jacobus J. VAN PLATERINGEN
 3. Berendje, geb. Harderwijk 3-3-1925, tr. Harderwijk 15-2-1950
Kars HOEKSEMA.
 4. Reintje, geb. Harderwijk 11-7-1926, overl. Harderwijk 7-1-1927.

Jan KUIKHOVEN, tr.(2) Harderwijk 24-10-1929Dirkje KAMPHORST,
geb Ermelo 18-4-1895.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Hermina, geb. Harderwijk 24-9-1931.

2. Peter, geb. Harderwijk 4-6-1934.
3. Annetje, geb. Harderwijk 19-5-1936

- V. **Gerrit KUIKHOVEN** (zv IVa), geb. Harderwijk 31-12-1927, tr.
Harderwijk 5-10-1955 Petertje van BEEKHUIZEN, dv Bor van
Beekhuizen en Woutje Nagelhout.
Uit dit huwelijk:

1. Wouter

bij de foto:
Bor KUIKHOVEN (IVa) en Reintje
van Bijsteren met hun gezin.

Zoon Thijs was in Indië, de jonge
vrouw is zijn vriendin.

(artikel en foto geplaatst met toestemming van de familie)